
Jitka Lucemburská

KAPITOLA 6

Snad ho čekání znudilo?

Eliška poznala Cecíliin kolébavý krok dřív, než mezi závěsy spatřila její zamračenou tvář.

„Nepřijde, že?“ Znělo to vítězoslavně.

Cecílie jenom mlčky zavrtěla hlavou. Vlastně si dávno dala dohromady, proč královna trvala na svém přání. Její Milost ráda líčila na krále drobné pasti, podobné pavoučím sítím, jako by zkoušela jeho oddanost, která se v poslední době kvapem vytrácela.

Jenže naschvály si ženská muže nezíská!

Přesto Cecílie stála na královnině straně – vždyť král měl také svého Guillaumea. „*Excuse moi.*“ Na dvou slůvkách se dala vystavět lež málem pravdivá.

„Jeho Milost s tebou cítí – ale velice lituje a omlouvá se, že nemůže přijít.“

„Neodjel už? Neztratil trpělivost? Snad ho čekání znudilo?“ napadlo Elišku.

„Přisahám, sedí v síni s panem sekretářem a dalšími pány a mluví o tom, co muže zajímá mnohem víc než –,“ Cecílii nedalo, aby si nerýpla, „než ženské utrpení.“

„Děvky?“ vyklouzlo Elišce.

A jen to řekla, hned v mysli vyskočilo další podezření, co možná žilo kde-si na dně všech krkolomných úvah a nutilo ji vyslat k mužům v síni zvěda. Jan dlouhou chvíli zahnal tak, že si zašel k tamté... Tráví tam celé noci, proč by k ní nezaskočil teď?

A věrná Cecílie z lásky a soucitu lže.

„Probůh, paní! Slyšela jsem,“ komorná se odmlčela a v duchu doplnila, *když jsem přešlapovala za dveřma, protože dovnitř se mi chtělo jako do vosího hnízda*, „že všichni páni horlivě mluví o tažení. Radí se.“

„Skutečně?“ protáhla Eliška, jako kdyby ji zamrzelo, že tady tedy krále na švestkách nenačapá. Pak přece ucítila na jazyku hořkost.

Radí se bez ní. Protože ona leží na mučidlech porodní stolice – a kdyby ne, změnilo by se něco?

Události posledních týdnů se přece upekly bez ní.

Jan se vzdal pana Petra a dostal odměnu: předtím nebylo možné dát dohromady zemskou hotovost, jako by v Čechách vymřeli muži, a náhle se zázračně rychle – v měsíci! – sešla, a voje jindy znesvářených pánů už svorně táhnou na Moravu.

Zrovna když já začala rodit... Pro změnu boží naschvál? A jak mu rozumět? V mých sporech s Janem – na čí jsi straně, Pane? Ne, odpusť...

Slepé uličky myšlenek se zapletly do sebe a Elišce sklouzlo ze rtů další zaúpění.

Cecílie jí utřela zpcenou tvář.

„No tak, no tak,“ zabroukala. „Však to půjde dobře, a bez pana krále ještě líp.“

„Už na něj nemyslím.“

„Správně, Milosti,“ přišla zas se svou troškou do mlýna bába Pírko – nijak ji netížilo, že se svou hanbatou radou vyšla naprázdno. „Ještě se napij a uvidíme. Jenom mi, paní, hezky dejchej.“

Eliška se napila. Když potom odvrátila hlavu, zdálo se, že nedýchá vůbec. Cecílie zase odtáhla bábu stranou a mumlala:

„Jistěže myslí... Bože mi odpusť, i já řekla Jeho Milosti, že princ se nechce na svět.“

„Však nelhalas. Nechce.“

„Aha, já zapomněla, jak jsi nedovtipná. Řekla jsem princ, ne dítě – protože jsem se bála. I paní královnu děsí, že neporodí syna, proto porod vážne.“

„Ale jdi. Tohle má různý důvody.“

„Já taky vím svý, hlupačko. Bože, pomoz nám!“

Cecílie propletla prsty a zalomila dlaně, až v kloubech křuplo, a v zarputilém gestu namířila ruce na bábu.

„I když jsi hloupá, nemůžeš udělat něco, aby královna zapomněla na strach?“

„Ne. Už jsem ji omámila dost.“

„Cože – tys ji už omámila? Tak proto ztratila sílu.“

Pírko zatřepala prsty.

„Ccc... Každý dámě ten můj kouzelný lektvárek vždycky pomoh. Aby jí povolilo břicho.“

Na chodbě se ozvala rána, dveře se otevřely. Královna se trochu nadzvedla.

Přece Jan?

Ne, zase ty kuchyňské popelky – táhnou další kotel vody. A za nimi se hrnou děvečky s dubovou kolébkou.

„Něco nového...? Nic...!“ vznášel se komnatou šepot a bábin hlas přizvukoval se stále stejným:

„Paní nemá sílu...“

Čtyři ženy šermovaly rukama nad kouřící vodou jako čarující vědmy. Eliška od nich zlobně odvrátila oči.

Nány! Jestli někomu chybí síla, tak králi, jistě ne jí – jinak by se nikdy nevydala na cestu, na jejímž konci stálo to dítě Jan.

Stočila zase pohled vzhůru. Jan... Jan... Jan... Kdy o něm slyšela poprvé?

Chvilí se zdálo, že se na stropě míhají stíny postav v komnatě, ale zvolna se měnily v obrazy.

Srpnový den.

Na vyprahlé cestě temně duněla koňská kopyta. Vířila prach, a siluety jezdců svatebního průvodu české princezny Elišky se ztrácely v šedém závoji...

Z nebe dýchal žár jako z roztopené pece, v horkém vzduchu se vznášel pach koňského potu, ale nejhorší byl ten dusivý, vlezlý, všudypřítomný prach... Pálil v očích, skřípal mezi zuby, pokrýval vozy a truhly s výbavou, usedal na vlasy i šaty, zakryl pestré barvy na čabrakách koní – a špinil i srst nádherného bílého mimochodníka, na němž Eliška jela vstříc osudu.

Odpoledne se v dálce objevilo další prašné mračno a z něj se vyloupl druhý průvod jezdců.

„Vida, veselí Lucemburčané. Vyrazili nám naproti. Princezno Eliško, už nám to začíná,“ zahučel Jan z Vartemberka. Celou cestu klusal po jejím boku, staral se o její pohodlí, jak jen se dalo – a pořád trousil vtípky.

I teď se zasmál.

„Kdo by řekl, kam až to my dva spolu dotáhneme, když jsem ti zjara pomáhal uprchnout z Hradu, aby tě sestra neuctila jedem. Hmmm... a zas jde do tuhého.“

Věděla to – a právě proto jí nebylo do žertů.

Až dosud se zdálo všechno snadné a správné... Ber kde ber sehnat výbavu, rychle si sbalit truhlice a vyrazit do Heimbachu, kde se představí hraběti Jindřichovi z Lucemburku, osmému králi římskému, a ten jí dá manžela – manžela z rodu římského krále, aby zachránil české království od panování hlupáka Korutana.

„Mlč, pane z Vartenberku... A honem sežeň mokrou roušku, musím si utřít tvář.“

Toužila vypadat důstojně, udělat na veselé Lucemburčany dojem... „Jsi přece česká princezna, ne děvečka s putýnkou špíny,“ řekl kdysi otec; tehdy to vyslechla se vztekem, a dnes – jede zachránit otcovo dědictví.

Když lucemburský průvod přijel blíž, z čela se oddělil rytíř na vraníkovi.

Ze zaprášené tváře zářily modré oči, z čapky vlálo dlouhé pero, v uchu se zablýskla briliantová náušnice. Na koni seděl, jako by spolu srostli a byli jedno tělo.

Jel tryskem přímo k ní.

Nádherný muž!

Cítila, že se červená, srdce jí bilo až v krku. Vnímala jenom jeho, okolní svět se rozplynul... Teprve po chvíli jí v uších, napůl ztracené v dusotu kopyt a frkání koní, zazněly rozladěné hlasy pánů z doprovodu.

„Ale – vždyť to je hrabě Walram.“

„Walram?“ vydechla a hýčkala to jméno na jazyku. Zdálo se skvěle rytířské a přitom sládko v ústech jako tajný polibek. „Tak tedy... Walram.“

Zatím se nepídila, jak se jmenuje její snoubenec, či jak vypadá, šlo jenom o záchranu království. O to nádhernější se zdálo, že jí jede vstříc kouzelný kavalír. Jeho půvab byl jistě boží znamení – Bůh schvaluje její kroky a odměňuje ji mužným ženichem.

„Jo, hrabě Walram,“ zahučel pan z Vartenberka – jenže ne sladce, ale jako by polykal další prach. „Toho nám lišák Jindřich nastrčil pod nos schválně.“

„Co tím myslíš?“

„Hrabě Walram je králův bratr a –“

„ – a rozhodně není tvůj ženich,“ doplnil zbraslavský opat Konrád. Doklusal k nim a už chvíli natahoval krk i uši.

„Proč ne? Takový skvělý rytíř.“

Měla chuť se přezíravě usmát, že vážní muži jsou tak slepí a nevidí boží úmysly.

Vartenberk se zašklebil.

„Prý nejsličnější v Evropě. Pacholek jeden.“

„Ale nikoliv pravý muž pro tvé království,“ zas dodal opat Konrád. „Mimoto že je sukničkář, existují i jiné důvody, proč si ho nesmíš vzít.“

Když opat použil slovo nevhodné pro duchovního i urozenou dámu, napřímila se; jen jí tím potvrdil, jak je důležitá, poprvé v životě se cítila úplně dospěle.

„O mém otci se taky vykládalo, že je velký svůdník,“ namítla a záměrně promluvila hodně nahlas – dospělé ženy totiž smějí říkat odvážné věci. „A přitom, otče opate, přece ty první nepopřeš, že byl velký král.“

„Jsi příliš nevinná, princezno Eliško, ve věcech lásky i politiky. Dávno jsme rozhodli, že si musíš vzít Jindřichova syna Jana – – –“

„Nevinná...?“ zamumlala Eliška a pootevřela oči. „Ti chytráci se spletli.“

Walram byl muž, ne dítě jako Jan. Uměl by všechno – dobře vládnout, hned napoprvé zplodit nádherného syna... Ach, Walrame...!

„Walrame!“

Výkřik se rozlétl chodbami paláce, ozvěnou se odrazil od kamenných zdí, že ho snad slyšel celý svět, a pomalu skomíral.

Cecilie vytréštila oči, zato bába si oddechla. Vrhla vítězoslavný pohled do královnina lůna.

„Tlač, paní, tlač... Už to jde, a svižně! No, neříkala jsem, že se mnou budeš spokojená?“

V komnatě se znovu vyrojily ženy, jako by vyskočily z koutů, duchovní v kapli zadrmolili rychleji – a za pár chvil se už ozval tenounký pláč.

Dítě.

Deo gratias.

„Je to – – –“ Eliška ucítila v srdci bolestnou naději, ale právě kvůli té bolesti věděla. Škvírkou mezi řasami pohlédla na rudý uzlíček a ani otázku nedokončila.

Bába znovu plácla dítě po zádech.

„Inu, princeznička.“

„Můj Bože, proč...?“ Kvůli tomu, že jsem si ve slabé chvílce hříšně vzpomněla na dívčí vzplanutí k Walramovi?

Stejně je dva roky mrtvý.

Bože, slibuju, že už na něj nikdy nepomyslím... Můj muž je Jan, s ním jsem dostala království... A proto ode dneška zahrnu vlídností toho, kohos mi určil – to ti přísahám! Jenom, Všemohoucí, udělej zázrak a dej, aby se ta hloupá bába zmýlila.

Eliška se trochu nadzvedla, pohlédla na dítě, hned zase klesla zpátky, zarudlá víčka protkaná modrými žilkami se jí zachvěla.

Z porodní báby vyšlo poplašené kviknutí:

„Vodu! Královna omdlela! Přineste studenou vodu!“

KAPITOLA 7

Milovat, zpívat a pít!

V síni se zastavil čas.

Král stále zíral z okna a nevnímavě hladil oblíbeného chrta, hned slabší a hned hlučnější mužské hlasy sem tam přerušil tlumený smích.

Guillaume de Machaut se zase usadil na schody a jako rozmarný doprovod k mužskému brumlání – pořád dokola, až se z popěvku stal hlas čekání – prozpěvoval:

*„Milovat, zpívat lalala,
milovat, zpívat a pít!
Tak žije ten, kdo lalala –
kdo umí dobře žít!
Život je rvačka, lalala,
a láska sladký hřích,
kdo umí pít, ten lalala,
nevzplane jako vích!
Jenom si zpívá lalala,
a nikdy nehoří – “*

Náhle se na Tyně ozval zvon. Přerušil Guillaumeův popěvek, utal řeč mužům.

Král zatajil dech a vyskočil na nohy. Počítal, ale zvon brzy zmlkl. Dvanáct úderů se chvělo pod zakalenou oblohou a rozplynulo se v tichu.

Pouhých dvanáct.

Pánové se snažili uhodnout, jak se zachovat. Pokleknout, jistě, sklopit hlavu a modlit se za zdraví novorozence a paní královny... ale jak se tvářit?

Pokorně? Vážně? Soucitně? Hlavně se přitom dívat jinak než na krále, to lvíče se zlatou hřívou zbledlo, do očí se mu zřejmě derou slzy. Je jasné, že osmnáctiletý mladíček cítí zklamání a ponížení.

Jan nakonec zachytil Guillaumeův pohled.

„Co mám dělat?“ zašeptal, aby ho slyšel jenom sekretář.

„Jděte k ní, Sire.“

„Musím?“ Král našpulil rty – uražený chlapec, který nedostal, co si přál.

„Když už jste tady, sluší se to,“ utrousil Guillaume na půl úst. Přitom mu rty zvlnil jedovatě líbezný úsměv. *Chtěls čekat, a teď to máš, sám sis to zavalil*, říkal tím úsměvem. „Jen ještě dejte ženským pár chvil na uklízení.“

„Dobrá.“

„A měl byste se posilnit.“

„Správně.“

Král sáhl po trojžejdlíkovém džbánu ve tvaru kohouta. Pil a pil – a dopil do dna. Potom mrštil cínovým kohoutem na zem. Ve stejném okamžiku se zvenčí, z dálky Kurného trhu, ozvalo poplašené kokrhání.

„Kikirikí!“ zapíval i Guillaume a vyloudil ze strun posměšnou kudrlinku.

Král po něm hodil pohledem, zašklebil se a vyrazil ze síně jako šílený.

Proběhl chodbami do ženského křídla.

U dveří královniny ložnice vrazil do děvečky. Vynášela náruč zkrvavených pláten, a když viděla, komu kříží cestu, poděšeně vypískla:

„Odpust, Milosti!“

Jan děvče prudce odstrčil a zastavil se na prahu. Trochu se kymácel, modré oči mu svítily, vlasy měl rozčuchané.

Upřel planoucí pohled na rodičku s takovou nenávistí, že se až příkrčila – a zároveň jí blesklo hlavou, že takhle Jan vypadá v milostných chvílích, jenom ve žhnoucích očích nemívá vztek. Anebo... co považovala za oheň vášně, byla jenom zloba? Proboha!

Zařala ruce v pěst.

A on – krásnou tvář zkřivenou zlostí – pokořený, zmatený, zoufalý – zaječel:

„Kolik času chceš ještě promarnit, má paní? Copak neumíš porodit syna?“

...